

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

**Metodická príručka KIDSAFEDU
O online bezpečnosti a kyberšikane**

KIDSAFEDU

KidSAFEdu - online bezpečnosť pre deti v cezhraničnom regióne

SKHU / WETA / 1901 / 4.1 / 317

Budujeme partnerstvá

Partnerséget építünk

Európsky fond regionálneho rozvoja

Európai Regionális Fejlesztési Alap

2021- Občianske združenie FutuReg

ISBN

Európsky fond regionálneho rozvoja

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Úvod

OZ FutuReg v spolupráci v Nadácii Hintalovon pripravili mentorský manuál, ktorého cieľom je budovanie odborných kapacít na lokálnej a regionálnej úrovni v oblasti boja a prevencie kyberšikany a v online prostredí. Cieľom je hlavne posilňovanie odborných kapacít v oblasti nahlasovania a reportingu rasistických a nenávisťných prejavov v online prostredí. Publikácia bola navrhnutá tak, aby pokrývala nielen teoretické a praktické oblasti boja proti cyberbullying, hate crime, hate speech, radikalizácii spoločnosti v online priestore, ale aby poskytovala aj príklady dobrej praxe z iných krajín, metodologické, technické a logistické požiadavky na organizačné aspekty v procese odbornej prípravy. Publikácia, okrem toho že ponúka poznatky z teoretických a praktických príkladov, vychádza z online prieskumu, ktorý bol realizovaný v rámci online prostredia na Slovensku, čo poskytuje možnosť zamyslieť sa nad budúcimi trendami v tejto oblasti. Primárnym zámerom publikácie popri hlavnom ciele v oblasti budovania odborných kapacít je:

- Vykonanie systematickej revízie výskumu o úlohách/vplyve internetu, sociálnych médií v kontexte násilného správania spoločnosti a na školách.
- Posúdenie súčasného stavu výskumu zameraného na kyberšikanu jednotlivcov v online priestore.
- Posúdenie súčasného stavu v kontexte online prevencie voči cyberbullying spoločnosti.
- Formulácia odporúčaní pre budúci výskum a prevenciu kyberšikany spoločnosti cez internet a sociálne médiá.

Ďalším zámerom príručky je detailná analýza hodnotových orientácií respondentov v kontexte ich zraniteľnosti smerom k radikalizácii, a to zohľadnenie faktorov zraniteľnosti jednotlivcov v rámci online prostredia, akými sú identita, sociálne prostredie/status, geografická a kultúrna identifikácia a podobne

Odborné prednášky, tréningové moduly, ako aj špeciálne kurzy, ktorých cieľom je zvyšovanie budovania odborných kapacít by si mali klásť za cieľ vnímať svojich účastníkov ako rovnocenných partnerov do diskusie a nie iba ako študentov a prijímateľov informácií, ktoré sú

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

im prezentované. Preto pri každom kurze odporúčame do úvodu zaradiť osobné predstavenie účastníkov kurzu, ich motiváciu, ako aj hlavný zámer kurzu, ktorého sa zúčastnia. Nezabudnite na prezentáciu trénera, ktorý bude účastníkov sprevádzať počas celého kurzu, vrátane expertízy, vzdelania a doterajších skúseností.

Čo budeme potrebovať na vedenie kurzu?

Základné vymedzenie pojmov: násilie, konflikt, online násilie, agresivita, radikalizácia, extrémizmus, online radikalizácia, hate speech, hate crime, typológia jednotlivcov, ktorí sú náchylní na radikalizáciu, definovanie prejavov radikalizácie a extrémizmu v online prostredí. Počas prezentácie základných pojmov tréner požiada účastníkov, aby na základe svojich skúseností poskytli konkrétne príklady pri definovaní každého jedného z pojmov. Takto tréner zabezpečí, že informácie, ktoré podáva sú jasné a jednoznačné a pochopené v skupine. V rámci úvodnej prednášky je potrebné zdôrazniť hlavné zásady, ktoré by sa mali dodržiavať v kurze, ako aj časový harmonogram a hlavné body obsahujú 13 cvičení

- 1) Cyberbullying ako fenomén učenia sa z domu
- 2) Práva na internete
- 3) Ako učiť bezpečne

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

I. Cyberbullying ako fenomén učenia sa z domu

Táto kapitola zhrnie tie aktivity, ktoré sa použili v Trsticiach v pilotnej škole projektu KIDSAFEDU Interreg HU SK a ktoré samozrejme môžu požiť aj ďalšie školy

1. Čo budem, keď vyrastiem?

Odporúčaná typ hodiny: Kreslenie, Prírodné vedy, Cudzí jazyk, Etika

Inštrukcie:

- Vytvorte skupiny po štyroch až šiestich.
- Zlepte to dokopy toľko listov papiera, koľko môžete na jeden nakresliť dieťa v životnej veľkosti vášho veku.
- Píšte na časti tela rôzne aktivity, zručnosti že môžete to urobiť pomocou týchto častí tela.
- Ak chcete, môžete ich označiť konkrétnou farbou a zručnosti, ktoré sú schopní všetci členovia tímu (napr. dýchanie, mávanie) a vlastné farby pre každú z vašich schopnosť (napr. hra na klavíri, lyžovanie).
- Hotové výkresy predložte ostatným skupinám a pozorne sa navzájom počúvajte.
- Cieľom tejto hry je spoznať sa a rozprávať sa o tom, aké informácie by ste zdieľali online a aké offline.

2. Moje jablko

Odporúčaná typ lekcie: prírodoveda, biológia

Na stole pred vami je presne toľko jablák, koľko je teraz si v triede.

Vyberte si jednu z nich a pozri sa veľmi pozorne.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

- Všimnite si, aké to je má jedinečné vlastnosti.
- Potom ho vráťte späť na stole pod veľkým kusom oblečenia, ktoré nikto nepozná všimnite si, kam sa jeho jablko vrátilo.
- Keď všetci jablko je späť, choď a nájdi to svoje jablká. Našiel si to?
- Na základe akých jedinečných vlastností ste našli ja?
- Povedzte nám, čím sú vaše jablká výnimočné.
- Počúvať nájdite všetkých opatrne.
- Skúste na základe popisov zistiť, či existuje také jablko ako vy.
- Ak áno, porovnajte dať ich dokopy. Existujú dve rovnaké jablká? (Viac otázok, napr. Aké by to bolo, keby sme boli všetci ľuďmi vyzerali by sme rovnako? Ako by sme sa navzájom spoznali?)

3. Čarovný kruh

Odporúčaný typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, občianska výuka

- Sadnite si so žiakmi do kruhu na stoličky.
- Vysvetlite im pravidlá hry.
- Budete hovoriť niekoľko výrokov a tí žiaci, ktorých sa výrok týka, si musia vymeniť miesta. Príklady výrokov:

Vymenia si miesta tí

,..... ktorí majú na sebe niečo modré

;... ktorí majú radi pizzu

;... ktorí boli niekedy mimo Slovenska

;... ktorí už niekedy cestovali vlakom

;... ktorí videli detské predstavenie v divadle

;... ktorí boli aspoň raz v kine

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

;... ktorí by chceli cestovať na iný kontinent;

... ktorí majú radi kvety

- Hru môžete hrať aj tak, že sa v strede kruhu budú striedať samotní žiaci.
- V takom prípade im vysvetlite pravidlá: kto bude v strede, povie nejaký výrok a tí, o ktorých to platí, si vymenia miesta na stoličkách.
- Kto si miesto nestihne vymeniť, ostáva v strede a hovorí výrok.
- V ďalšom kole sa snaží sadnúť si na stoličku, hoci výrok o ňom neplatí.
- Počet stoličiek je o jednu menej ako počet žiakov.

3.Škola je pre každého z nás

Odporúčané hodiny: Výtvarné umenie, Prírodné vedy, Cudzíe jazyky, Etika

Sprievodca:

- Sadnite si do kruhu so študentmi.
 - Poobzerajte sa po triede a vráťte do kruhu objekt, ktorý sa im páči, ale nie jeho.
 - Môže to byť kniha, dekorácia, hračka.
 - Stručne zhrňte, čo spôsobuje dobrú náladu v triede, čo sa páči deťom!
 - Môžeme tiež spomenúť abstraktné pojmy, napríklad to, čo sa im páči na ich triede, ich priateľoch, spolužiakoch, čo radi robia!
 - Spýtajte sa študentov, čo by v triede zmenili alebo vyrovnali, aby sa v nej cítili pohodlnejšie.
 - Každý študent povie jednu myšlienku, zvyšok môže byť použitý neskôr.
 - Zaistite, aby sa prejavili všetci študenti.
- Rozdeľte študentov do skupín.
 - Na list výkresu nakreslia, ako by vyzerala ideálna trieda.
 - Presne to, v čom by sa členovia tejto skupiny cítili dobre.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Môžu pokrývať usporiadanie sedadiel, vyučovacie metódy atď.

- Bolo by dôležité najskôr sa dohodnúť na nápadoch a až potom začať kresliť.

Budú mať 25 minút na žrebovanie a každý by mal byť zrealizovaný nápad.

- Nechajte skupiny dostať rovnaký počet nožníc, farebných ceruziek a listov.
- Zobrazte vyplnené výkresy.
- Všetci sa pozerajú na kresby, chodia po triede.

Spýtajte sa študentov, ktorá kresba a prečo sa im páčila, čo majú spoločné. **Diskutujte o tom!**

4. Zázračný kruh

Odporúčané hodiny: Výtvarné umenie, Prírodné vedy, Cudzie jazyky, Etika Sprievodca:

Odporúčaný typ hodiny: prírodovedné predmety, biológia, triedny učiteľ, etická výchova, občianska náuka

Postup: 15 minút Sprievodca:

- Sadnite si so žiakmi do kruhu na stoličky.
- Vysvetlite im pravidlá hry.
- Budete im čítať rôzne výroky a pre ktorého študenta je výrok pravdivý, musíte si vymeniť miesta s tými, ktorí sa tiež postavili.
- Príklady takýchto vyhlásení:

Sú nahradené:

tí, ktorí nosia modrú farbu,

.....majú na sebe niečo modré. ...

ktorí milujú pizzu. ...

ktorí boli niekedy mimo Slovenska.

... ktorí niekedy cestovali vlakom

. ... ktorí videli predstavenie pre deti v divadle.

... ktorí boli kedysi v kine. ... kto by cestoval na iné kontinenty

. ... ktorí milujú kvety.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Hru je možné hrať aj so študentom, ktorý stojí uprostred kruhu a vymieňa si ich s niekým, kto si myslí, že výrok je rovnako pravdivý. V kruhu by mala byť vždy o jednu stoličku menej.

5.Orwellova farma

Odporúčaná typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, občianska výuka, čítanie, literatúra

POSTUP - 10 minút

- Tento typ úlohy poskytuje prácu s textami (čítanie s porozumením), analyzovať texty a diskutovať o ich obsahu a interpretácii v skupinách, vyskúšať si situáciu odcudzenia a izolácie v modelovej hre –
- porozumieť možným príčinám a dôsledkom takejto situácie, nájsť riešenie pre odcudzenie alebo šatky pre každého študenta
- môžete ich vopred varovať. skopírované prílohy 1 až 3 na skupinu.
- (Ponúkame dva možné spôsoby, ako si spomenúť, že môžete použiť ten, ktorý najlepšie vyhovuje kontextu vašej triedy.)
- Pripomenutie 1 1.
- Povzbudzte študentov, aby si vo svojom živote predstavili situáciu, v ktorej sa cítia týraní a nepochopení (rodičia, učitelia alebo spoločnosť). 2. Študenti môžu na kúsok papiera napísať, aká bola situácia, ako sa cítili, čo tento pocit spôsobilo a čo by im v tejto situácii pomohlo (alebo pomohlo).
- 2. Potom požiadajte niektorých študentov, aby sa o situáciu podelili s ostatnými v triede. Nie každý sa musí ozvať, pre niektorých môže byť nepríjemné rozprávať o situácii, je potrebné na túto situáciu myslieť.
- Na zamyslenie môžete toto odvolanie použiť na mieste, kde sa cítite vylúčení, odcudzení a pomáhame nám v takejto situácii.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

- Môžete študentov vopred varovať, ale rozhodne vám odporúčame vziať si so sebou ešte nejaké šatky alebo šály.

6. Trúfnite si povedať

Trúfnite si povedať!

Odporúčané hodiny: prírodovedné predmety, biológia, lekcie v triede, čítanie, literatúra, občianska výchova

Typ úlohy poskytuje preto skupinovú diskusiu, možno odskúšať situáciu odcudzenia - pochopiť možné príčiny a dôsledky takýchto situácií.

Postup: 10 minút

- Ponúkame dve možnosti, môžete si vybrať tú, ktorá najlepšie vyhovuje vašej triede
- Vyzvite študentov, aby vo svojom živote predstavili situáciu, keď sa cítia týraní alebo odmietaní (kvôli rodičom, pedagógom alebo inej spoločnosti).
- Študenti môžu na kúsok papiera napísať, aká bola situácia, keď sa cítili, čo pre neho spôsobilo situáciu a čo mu v tejto situácii pomohlo alebo nepomohlo.
- Potom požiadajte niektorých študentov, aby sa podelili o svoje skúsenosti so spolužiakmi.
- Nemusíte všetkým rozprávať svoje skúsenosti, pretože niektoré môžu byť nepríjemné, takže o tom premýšľajte.
- Iba bežné myslenie môže pomôcť v situáciách, keď sa musíte vyrovnáť s podobnými situáciami.

7. Zvieracie stretnutie

Odporúčaný typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, literatúra

Postup: - 10 minút

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Odrežte karty so zvieratami pripojených zvierat a uistite sa, že každé zviera je rovnomerne zastúpené, aj keď *chyba mačka*.

Dajte študentom pokyny:

- Predstavte si, že ste zviera a žijete na krásnej farme s veľkými pastvinami.
- Ale farmár dnes nebol opatrný a zmiešal si sa s ostatnými zvieratami na farme.
- Musíte však skutočne nájsť svoj inventár, pretože sa cítite bezpečne a rozumiete si navzájom.
- Vysvetlite študentom pravidlá hry:
- Nerozprávaj! Zvieratá koniec koncov nerozprávajú.
- Každý si vyberie kartu.
- Prečítajte si, čo je na ňom napísané, ale nikomu nehovorte o jeho obsahu.
- Dajte si na oči šál alebo šál, aby ste nevideli.
- Na môj príkaz sa hra začína.
- V tom musíte nájsť ďalšie zvieratá vo vašej rodine iba imitáciou zvuku, ktorý vydávajú.
- Na začiatku hry sledujte stratégiu a správanie iných zvierat, najmä „mačiek“.
- Hra končí, keď všetky zvieratá nájdú svoje stádo.

mačka	krava	krava	krava
kohút	krava	krava	krava
kôň	kôň	kôň	kôň
koza	koza	koza	koza
sliepka	sliepka	sliepka	sliepka
ovca	ovca	ovca	ovca
prasa	prasa	prasa	prasa
prasa	prasa	prasa	prasa

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

V prípade menšej skupiny stačí ak bude jedno zviera samotárom

kôň	kôň	kôň	kôň
koza	koza	koza	koza
sliepka	sliepka	sliepka	sliepka
birka	birka	birka	birka
birka	birka	birka	birka
prasa	prasa	prasa	prasa

8. Čo by som robil?

Odporúčaná typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, občianska výuka

Určite ste už boli svedkami mnohých incidentov a viacerú z vás mali situáciu, keď bol niekto zranený, fyzicky, slovne alebo emočne urazený. Spomeňte si na takúto situáciu a popíšte ju na čistom papieri popisujúcom, ako presne k incidentu došlo. Pozbierajte tieto papiere, zamiešajte a distribuuajte ich tak, aby všetci ostatní dostali svoju kartu. Usporiadajte miestnosť tak, aby ste sa mohli voľne pohybovať v tom. Postavte jedného z vás do stredu miestnosti s listom papiera a ruky a prečítajte si. Len čo je príbeh vyrozprávaný, postavte sa do štyroch rohov miestnosti podľa toho, čo by ste robili, keby ste boli svedkom jedného z nich situácia:

Roh 1: Nerobil by som nič.

Roh 2: Zasiahol by som.

Roh 3: Niekomu by som to povedal.

Roh 4: Vybral by som si iné riešenie.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Diskutujte, kto by to v danej situácii urobil (opýtajte sa aspoň jedného alebo dvoch ľudí z každého rohu).

Potom nechajte niekoho iného stáť v strede a prečítaj si svoju prácu.

Znova sa postavte do miestnosti štyri rohy, ako v tom rozhodli by ste sa v situácii.

Ešte raz hovor a kto by to robil.

Pozorujte seba a ostatných či často stojíte na rovnakom mieste.

Ak áno, prečo to tak môže byť?

Je ľahké rozhodnúť sa, v ktorej situácii sa nachádzame je správne rozhodnutie?

9. Ženský a mužský hrdinovia z rozprávok

Odporúčaný predmet: Etika, literatúra, ideové princípy

Prineste si príbeh z domu alebo z knižnice, ktorý je vám známy a milovaný. Pracujte v pároch. Zbierajte prvky z vybranej rozprávky (čo najviac), ktoré platia pre hrdinky a hrdinovia zoznam činností, ktoré ženy / dievčatá a vykonávajú muži / chlapci. Kvôli prehľadnosti môžete ich tiež usporiadať do tabuľky, napríklad takto: Ženské vlastnosti, napr.

Skromné mužské vlastnosti, napr. Bystrý

Činnosti žien, napríklad varenie

Pánske aktivity, napríklad jazda na koni

Zdieľajte, čo ste napísali do tabuľky. Diskutujte medzi sebou o tom, ako sú tieto vlastnosti a či sú činnosti v každom prípade rodovo špecifické, alebo môžu byť verní opačnému pohlaviu?

Nájdite v triede páry opačného pohlavia, stretnite sa, a hľadajte funkcie / časté činnosti, ktoré platia pre vás oboch. Zdieľajte s ostatnými a pozorne sa počúvajte.

Prečo sú dôležité stereotypy?

Čo je diskriminácia?

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Online urážaš ženy alebo mužov? Vieš presne pohlavie?

Publikácia bude rozdelená do dvoch základných oblastí (manuál a základné odporúčania z online prieskumu) - teoretické vymedzenie, príklady dobrej praxe, súbor odporúčaní pre prax a návrh odborných tréningov s cieľom budovania kapacít, ktorých cieľom je teoreticky ako aj prakticky pokryť hlavnú oblasť, a tým je oblasť prevencie a boja proti cyberbullying v online prostredí. Publikácia sa zameriava na charakterizáciu základných pojmov, prinesie príklady dobrej praxe zo zahraničia, navrhne spôsoby akým pristupovať k budovaniu odborných kapacít v oblasti boja a prevencie proti cyberbullying v online prostredí, vrátane základných odporúčaní vyplývajúcich z online prieskumu realizovaného výhradne pre potreby tohto projektu.

10. Kartičky

Odporúčaný typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, občianska výuka

Kto je osoba, ktorá šíri hate speech?

Čo je hoax?

Kto je xenofób?

Čo je diskriminácia?

Po 10 minútach zložte vlastný papier a prečítajte si ho.

- My stalo sa na tejto „stene“?
- Aký typ komentárov ste dostali a vy?
- Čo si napísal?
- Dostali ste nejaké urážlivé komentáre? Niečo sa formovalo diskusia alebo konflikt?
- Ak áno, prečo by to tak mohlo byť? Diskutujte o tom, čo ste zažili.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

11. Facebull

Odporúčaný predmet: Etika, Literatúra, Ideové princípy

Na internete vyhľadajte súhrn dokumentu Dohovor OSN o právach dieťaťa napísaný v „detskom jazyku“ alebo oň požiadať svojich učiteľov, aby vám s tým pomohli. Odkaz napríklad: <http://intercivic.eu/a-children-rights/> Pracujte v skupinách po troch alebo štyroch. Vyberte článok (právo dieťaťa), čo chcete inzerovať v televízii. Háďaj čo pútavé heslá, mohli by obsahovať hudbu na pozadí, môžete si zahrať krátku scénu, môžete používať objekty alebo môžete vytvoriť scenériu, ktorá môže byť vtipná alebo vážna. Reklama dĺžka by mala byť maximálne jedna minúta. Nájdite vhodný telefón alebo fotoaparát, nahrajte reklamu a potom ju prehrajte ostatným (počítač, projektor). Diskutujte o tom ktorý sa ti páčil. Ak člen vašej skupiny súhlasí, zdieľajte ho na sociálnych sieťach, aby ich ostatní videli. Podľa vášho názoru sú krajiny Zeme rovnaké práva detí môžu, ale nemusia prevládať rozdiely? Diskutujte, čo ste o tom počuli tak ďaleko od rodiny, priateľov alebo televízie, čo čítate na internete.

Viete, či chcete niečo robiť, aby ste to dokázali upozorňovať na práva detí a ich dodržiavanie doma alebo v iných krajinách? Vytvorte skupiny a prísť s akciami na zvýšenie povedomia (napr. plagát, video, kresba, báseň, alebo čokoľvek iné). Po 10 minútach zložte vlastný papier a prečítajte si ho. My stalo sa na tejto „stene“? Aký typ komentárov ste dostali? Čo si napísal? Dostali ste nejaké urážlivé komentáre? Niečo sa formovalo ako diskusia alebo nastal konflikt? Ak áno, prečo by to tak mohlo byť? Diskutujte o tom, čo ste zažili.

12. ZELOVOC

V tejto úlohe treba rozoznať rôzne druhy ovocia, či boli vypestované na Slovensku alebo v iných krajinách pochopiť, že aj typické slovenské plodiny sa pestujú v iných krajinách a dovážajú sa k nám vedieť, že rôzne rastliny potrebujú rôzne podmienky na život vnímať kultúrnu rozmanitosť v okolí

METÓDY A FORMY

diskusia, kooperácia pri využití tipov rôzne metódy

POMÔCKY

dva stoly (alebo spojené lavice v strede kruhu), rôzne druhy ovocia (jablko, hrozno, jahoda, broskyňa, pomaranč, kokos, liči, ananás, avokádo...) alebo ich obrázky, obrázky Slovenska a

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

inej krajiny), obrázky predavača zo Slovenska a predavača z inej krajiny, informácie o pôvode ovocia kresliace potreby.

EVOKÁCIA – 10 minút

1. Sadnite si so žiakmi do kruhu a do jeho stredu položte kôš plný ovocia rôzneho druhu (alebo obrázky ovocia). Pýtajte sa, ktoré z neho majú žiaci radi. Rozprávajte sa o tom, aké jedlá sa z ktorého dajú pripraviť, kedy ktoré ovocie dozrieva, kde ho môžeme kúpiť a podobne.

UVEDOMENIE – 20 minút

Žiakom povedzte, že v koši je ovocie, ktoré je kúpené od predavačov na trhu. Navrhните triede, aby ste ovocie spolu roztriedili, pretože si už nepamätáte, z ktorej krajiny ovocie pochádza.

13. CYBERBULL

Čo máme na mysli pod násilím? Čo je to týranie? Agresia? Povedzte si, čo máme na mysli týmito pojmi

Ak chcete vyhľadávať na internete, stojí to za to prečítajte si, ako sa vyjadrili ostatní. Vytvorte skupiny po štyroch až šiestich. zdieľajte realistické situácie navzájom v ktorom je násilie, týranie alebo má objaviť agresiu.

Môže to byť z vášho bezprostredného prostredia braná situácia, ale aj niečo, o čom je reč počul si. Je veľmi dôležité, aby veci zdieľané počas úlohy ste zachovali pre seba nezneužívajte to, keď sú vaši kolegovia osobný podelia sa s vami o svoje skúsenosti. a.) Vyberte si situáciu, ktorá vám vyhovuje môžete to zobrazit' na obrázku ako sochu, potichu. Hľadajte miesto v každej skupine, ktoré kde to môžete nastaviť a vyskúšať bez toho, aby ostatní počuli podrobnosti o situácii. b.) Potom si vyberte situáciu, z ktorej

Môžete vytvoriť „bumerang“ (jednu sekundu zvukový obraz), ktorý sa dobre komprimuje a prenáša situácia.

c.) Na záver prediskutujte, ktorý z nich ste vyskúšali mohli by ste zdieľať situáciu vo „viniči“, ktorý je jeden až 6 sekúnd zvuku. Vyskúšajte každú scénu a potom sa vráťte do miestnosti, vezmite do rúk papier a pero. Vykonajte všetko situácie a napíš niekoľko slov, pocitov, výrazov, myšlienok, ktoré vám prišli na myseľ, keď ste sledovali tieto scény. Po predstavili ste situácie, povedzte si niektoré z nich

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Čo máme na mysli pod násilím? Čo je to týranie? Agresia? Povedzte si, čo máme na mysli týmito pojmi!

Ak chcete vyhľadávať na internete, stojí to za to prečítať si, ako sa vyjadrili ostatní. Vytvorte skupiny po štyroch až šiestich. zdieľajte realistické situácie navzájom v ktorom je násilie, týranie alebo má objaviť agresiu.

Je veľmi dôležité, aby veci zdieľané počas úlohy ste zachovali pre seba nezneužívajte to, keď sú vaši kolegovia osobne podelia sa s vami o svoje skúsenosti. Vyberte si situáciu, ktorá vám vyhovuje môžete to zobraziť na obrázku ako sochu, potichu.

Na záver prediskutujte, ktorý z nich ste vyskúšali mohli by ste zdieľať situáciu vo „viniči“, ktorý je jeden až 6 sekúnd zvuku. Vyskúšajte každú scénu a potom sa vráťte do miestnosti, vezmite do rúk papier a pero. Vykonajte všetko situácie a napíšte niekoľko slov, pocitov, výrazov, myšlienok, ktoré vám prišli na myseľ, keď ste sledovali tieto scény. Po predstavili ste situácie, povedzte si niektoré z nich

14. Cudzinka

Odporúčaný typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, občianska výuka

POSTUP - 10 minút

- Rozdeľte študentov do skupín po 4 až 5 ľudí
- Vysvetlite im, že každá skupina dostane tri texty.
- Každý text rozpráva príbeh dievčaťa, ktoré prišlo na Slovensko z inej krajiny.
- Každý prípad rozpráva príbeh z inej perspektívy.
- Úlohou študentov je prečítať všetky texty spoločne. 1. povedzte im, že po prečítaní textov ich čakajú dve úlohy.
- Prvou úlohou bude voľné vyplnenie tabuľky.
- Pri každej zo štyroch otázok v tabuľke každá skupina postupne pociťuje kožu Emese, spolužiaka dvoch spolužiakov.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Budú pracovať s textami, upozorňujú ich však, že v niektorých prípadoch nenájdu v textoch jasnú odpoveď - mali by sa preto pokúsiť čítať trochu „medzi riadkami“. Druhou úlohou bude nájsť riešenie pre Emese.

Úlohou každej skupiny bude ponúknuť konkrétne opatrenia na zlepšenie situácie spoločnosti Emese. Každý kruh je napísaný o tom, ako konkrétne musí daný predmet (štát alebo mesto, škola alebo učiteľ, spolužiaci, samotný Emese) konať, aby zlepšil situáciu v Emese a rýchlejšie a lepšie integroval triedu a spolužiakov.

Text č. 1 – Emese píše list kamarátke

Do školy chodím už tri mesiace. Napriek tomu tu nemám žiadnu kamarátku alebo kamaráta. Ľudia vyzerajú byť milí, ale akoby sa mi vyhýbali, skoro mám pocit, že sa ma boja. Učiteľka, po tom, ako zistila, že neviem slovensky, ma posadila samu do poslednej lavice a potom na mňa aj ostatné učiteľky väčšinou kašľú. Celkovo sa ku mne správajú, ako keby som vyšla z jaskyne alebo spadla z mesiaca -. Aj na moju šatku, ktorou si zakrývam časť hlavy, sa pozerajú zvláštne a usmievajú sa. V škole sa snažím pochopiť, čo sa dá, ale nerozumiem. Občas mám poobede aj doučovanie slovenčiny, niečo sa naučím z televízie a z počúvania, ale bude ešte dlho trvať, kým budem hovoriť ich jazykom. V škole mi ale ani s týmto nikto nepomáha. Všetko je tu pre mňa nové – ešte aj matiku sa tu učia inak. Teším sa aspoň na angličtinu, to je jediný predmet, kde všetkému rozumiem a som lepšia ako väčšina ostatných. A telesná výchova – aj keď aj tu skoro všetko, čo cvičia a hrajú, je pre mňa nové. Cítim sa

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

sama a možno aj preto niekedy nahnevaná. Asi preto, že mi strašne chýba domov, kamaráti, rodina... Nikdy som nebola takto sama.

Text č. 2 –

Rozhovor cez mobilný chat medzi A a B

A Emese je divná, s nikým sa nerozpráva.

B Hej. Stále len pozerá do svojho telefónu, niečo tam píše tým svojim divným písmom a jazykom - (emotikon — mačka s telefónom). Aj tak jej nikto nerozumie.

A Radšej keby sa naučila slovensky. Mala by sa prispôbiť a hovoriť slovensky. Ak tu chce žiť, musí sa prispôbiť. Aspoň nechodiť oblečená, ako keby prišla z iného sveta.

B - Hej.

A Minule sa ma niečo pýtala anglicky. Som jej povedala, že na Slovensku po slovensky. LOL.

B. LOL.

A. A potom mi začala nadávať – normálne, že slovenské nadávky!

B. Je normálna? Ale vlastne — nenaučila si ju tie nadávky ty? LOL

A. LOL. No hej. Pozri, ja ju mám na háku. Ak mi nebude liezť do života.

B. Ja som práveže rozmýšľala, či ju niekam nezavolať. Možno je v pohode.

A. Tebe asi úplne preplo!

B. Ok, tak nie...

Text č. 3 – Oficiálna správa triednej učiteľky

Emese má problémy začleniť sa do spoločenstva triedy. Je silno individualistická a odmeraná. Možno je to nejaká kultúrna alebo osobnostná črta. Namiesto toho, aby sledovala vyučovanie, môj výklad ignoruje. Aj preto je jej progres v slovenskom jazyku pomalší, ako by mohol byť. Občas reaguje až agresívne, inak je utiahnutá, až depresívna. Pomohla by jej väčšia disciplína a ctižiadostivosť, ako aj väčší zápal pre výklad látky.

15. Diskusia o inakosti

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Odporúčaná typ lekcie: prírodoveda, biológia, triedna hodina, etika, občianska výuka

REFLEXIA - 10 minút

Diskutujte so študentmi:

Čo vás na aktivite zaujalo?

Cítili ste sa niekedy sami v komunite, sami?

Kedy? Prečo?

Čo alebo kto vám pomohol, ako ste reagovali na takúto situáciu?

Aké by to bolo pre vás, keby ste sa museli presťahovať do krajiny, kde nikoho nepoznáte a hovoríte konkrétnym jazykom?

Čo môže v tomto prípade pomôcť?

Prečo bolo ťažké nájsť spoločné riešenie situácie, v ktorej sa nachádza Emese?

Poznámka: Môžete diskutovať so študentmi o reflexii a konkrétnej terapii a povedať, že táto aktivita nie je len o „cudzincoch“, ale aj o rozmanitosti vo všeobecnosti, že sa na „ostatných“ často pozeráme cez naše okuliare a že vylúčenie ovplyvňuje mnoho aspektov.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

II. PRÁVA NA INTERNETE

Informácie potrebné pri nahlásovaní prípadu nenávistné prejavy online

METODIKA

Ethical Journalism Network, 2019.

1. Status osoby, ktorá šíri hate speech-

Kto je osoba, ktorá šíri hate speech?

- Aké môže mať motívy šíriť hate speech?

2. Dosah hate speech-

Aký dosah môže tento hate speech mať?

- Dá sa pozorovať istá pravidelnosť, vzorce?

3. Cieľ hate speech

Môže osoba, ktorá šíri hate speech svojím konaním niečo získať?

Je cieľom šírenia hate speech poškodiť iných?

4. Samotný obsah-

Môže byť tento hate speech považovaný za nebezpečný?

Môže spôsobiť násilie voči iným

5. Prostredie okolo - sociálne/ekonomické/politické

Kto by mohol byť negatívne ovplyvnený týmto hate speechom?

- Existujú v minulosti konflikty, ktoré spôsobil hate speech.

V prípade internetovej bezpečnosti si učiteľ musí klásť rôzne otázky pri zisťovaní

- Aká je motivácia nenávistného prejavu.?
- O aký typ nenávistného prejavu sa jedná?
- Existuje aj iná motivácia tohto nenávistného prejavu?4

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

- Počas nenávisťného útoku boli spomínané alebo prezentované symboly alebo slová, ktoré úzko súvisia s niektorými extrémistickými a radikálnymi hnutiami, skupinami?
- Je obeť členom nejakej menšinovej, národnostnej, náboženskej alebo inej komunity?
- Vyskytol sa daný útok v deň, ktorý je považovaný obeťou za dôležitý alebo významný
- Bol útočník členom nejakej menšinovej, národnostnej, náboženskej alebo inej komunity, rozdielnej ako obeť?
- Stal by sa incident ak by útočník aj obeť pochádzali z tej istej komunity?
- Odkryli nenávisťné útoky útočníka v online priestore jeho zaujatosť?
- Boli obdobné útoky zaznamenané v danej online skupine/stránke aj v minulosti?
- Bol páchatel už v minulosti zapojený do identického útoku/činu?
- Ako sa to vyriešilo? 1
- Bola obeť zapojená v podobnom útoku v minulosti?

Postup pri rozhovoroch s potenciálnymi obeťami nenávisťných prejavov

Počas rozhovoru s obeťou trestného činu - nenávisťných prejavov, by mal vyšetrovateľ dostať čo najkomplexnejšie informácie, zároveň však by mal pamätať, že samotnej obeti nemusí byť príjemné hovoriť o citlivých otázkach.

- a) Opýtať sa obeť ako jej môžeme pomôcť.
- b) Viest pohovor vo vhodnom a tichom prostredí.
- c) Nechať priestor obeti na vynechanie niektorých odpovedí, prerušiť rozhovor - dávať prestávky.
- d) Vyjadriť podporu obeti, podporiť ju v rozhodnutiach ktoré urobila a urobí.
- e) Neustále povzbudzovať obeť aby vyrozprávala svoj príbeh vlastnými slovami.
- f) Ukázať empatiu a tak umožniť obeti prejavovať pocity.
- g) Opýtať sa obeť, koho blízkeho má, kto by ju vedel podporiť.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

- h) Ubezpečiť obeť, že bude vynaložené maximálne úsilie na ochranu a anonymitu počas vyšetrovania
- i) Opýtať sa obeť či si uložila dôkazy, ktoré potvrdzujú násilnícky online útok. A akým otázkam sa vyhnúť?
- a) Nikdy nehovoriť obeť, že viete ako sa cíti.
- b) Nikdy sa nepýtať obeť, či si myslí, že daný útok bol zaujatý a nenávisťný.
- c) Nekritizovať správanie obeť.
- d) Nikdy nerobiť predpoklady o kultúre obeť, o jej náboženstve, sexuálnej orientácii alebo výberu životného štýlu.
- e) Nikdy nepoužívať stereotypné a neobjektívne výrazy, konštatovania. f) Nikdy neznevažovať závažnosť incidentu, najmä ak je páchatel mladistvý alebo sa jedná o online prejav

Zaradenie incidentu, identifikácia a reporting

Typ incidentu:

Dátum incidentu:

Aká bola motivácia incidentu:

Opis incidentu:

Lokalita kde bol incident zachytený:

Hlavné ciele:

- a) Prezentácia hlavných metód, akým spôsobom identifikovať cyberbullying v šedej zóne
- b) Pochopiť, ako skúmať nenávisťné prejavy.
- c) Aké sú bariéry pri identifikácii cyberbullying v šedej zóne (legislatívne, spoločenské a podobne).
- d) Získanie poznatkov a vedomostí v rámci reportingu.

Kto sú obeť a kto sú útočníci?

Aký spôsobom správne reagovať na nenávisťné prejavy na internete.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Ako pristupovať k násilným prejavom na internete, ako ich skúmať, ako ich vyhľadávať?

V rámci skupiny tréner vyberie dvoch dobrovoľníkov, ktorí sa vžijú do role obete a role policajta. Inštrukcie by mal dostať každý zvlášť bez toho, aby vedel o scenári toho druhého. Scenáre obidvoch dobrovoľníkov tréner rozdá medzi ostatných účastníkov kurzu, ktorí budú v pozícii pozorovateľa.

Po ukončení simulácie by mala nasledovať diskusia:

- a) o možných vývoch prípadov do budúcnosti,
- b) o pocitoch obidvoch dobrovoľníkov, ktorí sa vžili do úloh,
- c) o správnosti pri rozhovore policajta s obeťou.

Uvedomelosť v oblasti online násilia je veľmi dôležitým základom pri výchove.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

III. Ako učiť bezpečnosť?

SEBA-DISEMINAČNÝ TEST

1) Ako by ste definovali online šikanu? A aké sú najčastejšie typy a motivácie radikálnych prejavov na internete? _____

2) Aké sú najčastejšie efekty normalizácie radikalizácie a jej prejavov na internete? _____

3) Ako by ste vy osobne definovali hate speech? _____

4) Viete vymenovať niektoré medzinárodné dohovory, ktoré sa venujú anti -diskriminácii alebo hate speech/crime? _____

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

5) Poznáte na Slovensku opatrenie, zákony, nariadenia, ktoré pokrývajú trestné činy v online priestore, ktoré sú motivované zaujatosťou? _____

6) Nenávistné a radikálne prejavy na internete sa veľmi ťažko nahlasujú na políciu. Viete vysvetliť hlavné dôvody tohto trendu? _____

Podľa prepočtov na základe riaditeľských odhadov a odhadov triednych učiteľov a učiteľiek nebolo do dištančného vzdelávania zapojených

52 000 žiakov a žiačok základných a stredných škôl (7,5 % žiackej populácie). Takmer 128 000 žiakov a žiačok (18,5 % žiackej populácie) sa neučilo prostredníctvom internetu (väčšia časť z nich sa pravdepodobne vzdelávala inými formami dištančnej výučby, napr. prostredníctvom zasielania tlačených pracovných listov).

Ukázalo sa, že väčšina učiteľov a učiteľiek kombinovala online a offline formy dištančnej výučby. Oba spôsoby síce hodnotili triedni učelia a učiteľky zapojené do prieskumu ako menej efektívne v porovnaní s bežnou, prezenčnou výučbou, no offline výučbu hodnotili ako výrazne menej efektívnu. Triedne učiteľky a učelia mali tiež podľa vlastných slov pri diaľkovom vzdelávaní problém dostatočne efektívne vysvetľovať učivo, poskytovať žiačkam a žiakom spätnú väzbu a kontaktovať sa s nimi.

Pri online výučbe prevažovalo zasielanie zadaní emailom alebo inými komunikačnými kanálmi (tzv. asynchrónna výučba). Takýto spôsob online výučby pritom simuluje bežné vzdelávanie v menšej miere než synchrónna výučba, t. j. napríklad organizácia online hodín. Online hodiny

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

prítom prevažovali ako spôsob online výučby len u čosi viac ako 20 % učiteliek a učiteľov zapojených do prieskumu. Online vzdelávanie sprevádzali podľa učiteliek a učiteľov najmä problémy súvisiace s nedostatočnými digitálnymi zručnosťami žiačok a žiakov.

V rámci offline výučby síce takmer pätina dopytovaných učiteliek a učiteľov kombinovala zasielanie pracovných listov s telefonickým kontaktom, rovnako však približne pätina z nich výlučne zasielala pracovné listy. Pri takejto forme výučby prítom nemajú žiaci a žiačky prístup k potrebnej pedagogickej podpore nevyhnutnej pre zvládnutie zadaní zo školy (napr. vysvetlenie učiva, pomoc pri vypracovávaní zadaní a pod.).

V prípade opätovného uzatvorenia škôl by sa potrebovalo v rôznych oblastiach dištančnej výučby vzdelávať takmer 80 % učiteliek a učiteľov zapojených do prieskumu. Hoci išlo o celkom novú situáciu a učiteľky a učitelia na Slovensku nie sú systematicky pripravovaní na vzdelávanie v oblasti dištančnej výučby, počas uzatvorenia škôl absolvovala takéto vzdelávanie necelá polovica z nich.

Riaditeľky a riaditelia škôl by v prípade opätovného uzatvorenia škôl potrebovali podporu v sprístupňovaní online výučby žiačkam a žiakom, poskytovanie internetových služieb a hlasových hovorov pre učiteľský zbor, ako aj dostupnosť kvalitných učebných materiálov pre dištančné vzdelávanie.

Situácia bola kritická predovšetkým v školách s vysokým zastúpením žiakov a žiačok zo sociálne znevýhodneného prostredia a v špeciálnych základných školách. Podiel nezapojených detí a detí, ktoré sa neučili prostredníctvom internetu, bol v týchto školách niekoľkonásobne vyšší oproti predchádzajúcim rokom.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

ZÁVER

Aktivity v týchto príručkách sú hravé, dynamické, nevšedné, ale aj vážne. Jemným spôsobom vedú žiakov a žiačky k vnímaniu vlastnej individuality a k rešpektovaniu individuality iných. Ukazujú nám, čo máme spoločné, ale aj to, že niekedy môže byť niečo úplne inak, ako sa nám zdá. Dotýkajú sa citlivých tém, akými sú napríklad strata domova, odlišné vierovyznanie alebo prežívanie emócií. Príručka ponúka 8 aktivít, kt. hravým spôsobom reflektujú témy identity, stereotypov a rozmanitosti okolo nás. Využívajú zážitkové formy a metódy a poskytujú priestor nielen na rozvíjanie postojov v oblasti multikultúrnej výchovy, ale aj zručností, ako je schopnosť spolupráce v skupinách či komunikačné zručnosti. Každá aktivita v príručke ponúka prehľadný postup a informácie o cieľoch, pomôckach, metódach a čase, potrebnom na jej realizáciu. Medzi viacerými aktivitami môžete nájsť prepojenie, čo umožňuje využívať materiál aj pomôcky z už realizovaných aktivít. Na začiatku každej aktivity uvádzame odporúčaný predmet a ročník. Myslíme si však, že aktivity sa dajú upravovať podľa veku a individuálnych potrieb detí. Je potrebné sa vzdelávať o online svete online, ale ak je možnosť najlepšie prostredie je všetky úlohy si vyskúšať v škole v skupinách.

Použitá literatúra

Nadácia Milana Šimečku: Farebný svet (2016)

BPI: Radikalizácia v online prostredí (2019)

Obsah metodickéj príručky nemusí odzrkadľovať oficiálne stanovisko Európskej únie.

Budujeme partnerstvá

www.rdvegtc-spf.eu

www.skhu.eu

Autorky: Dr. Margaréta Kováčová, PhD., Mgr. Krisztina Mészáros, PhD. Lívia Bott
Domonkos PhD.

Grafická úpravy: Mészáros Krisztina- Cooltúra

Editor: Mészáros Krisztina- Cooltúra

Ilustrácie: Mészáros Krisztina- Cooltúra

Vydavateľstvo: OZFutuReg©, 2021, Šamorín

Adresa: Hlavná 30, 93101 Šamorín, oz@futureg.sk

Lektorovala (recenzent): PaDr. Erika Tóth, PhD.

Vydanie: prvé Náklad: ebook ©

Grafika publikácie Príručka viditeľnosti INTERREG SK HU Malý Fond©

Táto príručka je spolufinancovaná z prostriedkov Európskej únie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja a je súčasťou Fondu malých projektov Programu spolupráce Interreg V-A Slovenská republika - Maďarsko

ISBN 978-80-973236-4-6

Európsky fond regionálneho rozvoja